

Čís. 8192.

Pozemková reforma.

Byla-li proti bývalému vlastníku zabraného majetku vtělena na pozemek služebnost v době, kdy se mu již nedostávalo volné dispozice, bez vědomí a souhlasu Státního pozemkového úřadu, jest přidělce pozemku oprávněn domáhati se výmazu služebnosti na tom, pro něhož byla vtělena.

(Rozh. ze dne 30. června 1928, Rv II 536/27.)

Vlastníci zabraného velkostatku Ludvice W-ové byla dána výpověď z hospodaření v dubnu 1924. Na základě rozsudku ze dne 18. září 1924 dala si obec K. zajistiti na pozemcích velkostatku služebnost stezky a trakařové cesty. Na základě dohody se Státním pozemkovým úřadem ze dne 18. července 1924 a kupní smlouvy ze dne 15. ledna 1925 bylo vloženo pro žalobce vlastnické právo k velkostatku. Žalobou, o niž tu jde, domáhali se žalobci na obci K., že žalovaná jest povinna vydati žalobcům listinu, na jejímž základě by byly vymazány služebnosti váznoucí na pozemcích velkostatku pro žalovanou obec, jinak že jsou žalobci na základě rozsudku v tomto sporu oprávněni žádati o výmaz těchto služebností. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Dovolání opírajícímu se o důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) nelze upřítí oprávnění. Oba nižší soudy vycházejí v tomto sporu z právního hlediska, že pravoplatným rozsudkem okresního soudu ze dne 13. září 1924 vydaný na žalobu obce K. proti Ludvice W-ové, bývalé majitelce velkostatku, o uznání služebností předmět tohoto sporu tvořících jsou i žalobci v tomto sporu vázáni, jelikož služebních pozemků nabyli od Ludviky W-ové kupní smlouvou ze dne 15. ledna 1925 a jsou tudíž jejími právními nástupci ve vlastnictví pozemků, ano prý nabytí onou kupní smlouvou přes to, že k ní bylo třeba souhlasu Státního pozemkového úřadu, stalo se z volné ruky a že mimo to byl statek propuštěn ze záboru, tak že není oné ratio legis, která vedla k stanovení zákazu zavazení podle § 7 zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. Než s názorem tímto nelze souhlasiti, jelikož odvolací soud přehlíží, že právě onen spor s bývalou vlastnící velkostatku K. byl veden za platnosti zákona záborového a ostatních zákonů o pozemkové reformě. Tu není takového poměru právního mezi žalobci a Ludvikou W-ovou, jako bývá mezi kupitelem a prodátelem za obyčejných okolností, kde zpravidla s právy přejímají nabyvatelé i břemena

vážnouce na nemovitosti. Tu byl statek Státním pozemkovým úřadem žalobcům po zákonu přidělen, což se mohlo státi i formou smlouvy mezi starým vlastníkem a nabyvateli, od Státního pozemkového úřadu schválené, neboť to byl pak jen zkrácený přiděl (§ 28 zák. čís. 329/20). Pro tato zdánlivě soukromoprávní jednání platí nejen předpisy občanského zákona a tu obyčejně v úvahu přicházejících zákonů jiných, nýbrž zejména i zákony týkající se pozemkové reformy, jež jsou rázu všeobecně vízícího a proto musí vždy a za všech okolností na ně býti vzat zřetel. Důsledkem toho jest, že závazky, jež by byly ve sporu ve prospěch obce K. proti posavadní vlastníci pravoplatně přiznány, vzhledem na ustanovení § 7 zák. zábor. a § 31 zák. ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. (ve znění zák. ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n.), pokud nebyly Státním pozemkovým úřadem uznány, nelze míti za takové, jež by vázaly i nové nabyvatele. Tímto § 7 cit. zákona záborového a to bez ohledu na to, byl-li zábor v pozemkových knihách nebo v deskách zemských poznamenán čili nic (§ 16 téhož zákona) bylo bezvýjimečně ustanoveno, že zcizení, pronájem zabraného majetku, jeho zavazení . . . vyžaduje úředního souhlasu Státního pozemkového úřadu a že takováto právní jednání bez tohoto souhlasu proti státu nemají právních následků, čímž bylo volné nakládání se zabraným statkem vlastníkům omezeno. Dále pak bylo § 31 zák. ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. ve znění zák. ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. ustanoveno, že po uplynutí 30 dnů od výkonu poznámky nebo vyhlášení zamýšleného převzetí nelze se domáhati uznání práva vlastnického nebo jiných práv věcných k nemovitostem převzatým ani proti státu ani proti osobám, jimž se dostalo těch nemovitostí přidělem. Shodují se tato ustanovení v tom, že po záboru, po případě po poznámce nebo vyhláše zamýšleného převzetí přechází volné nakládání se zabranými nemovitostmi na Státní pozemkový úřad. Proti tomuto a jen tomuto měla také žalovaná obec v stanovené lhůtě § 31 uplatňovati svá práva k vydržení služebnosti, měla-li býti vůbec účinná, což se však nestalo, jak bylo prvním soudem zjištěno. Vzhledem na cit. zákonná ustanovení pravoplatný rozsudek okresního soudu ze dne 13. září 1924 nezabavuje nynější žalobce práva, by trvali na tom, by byl zachován stav zákonem chráněný. Tím, že po opovědi sporu bývalou vlastníci nevstoupili do sporu oním rozsudkem rozhodnutého, neztratili a nemohli ztratiti výhody cit. zákony zaručené, neboť jednání tomuto všeobecně vízícímu ustanovení se přičítící nemohla býti platná, nezachoval-li se postup zákonem jedině připuštěný — v tomto případě podle § 31 cit. zák. přidělového. Nevadí tudíž nároku žalobcův zmíněný pravoplatný rozsudek, neboť se domáhají oduznání služebnosti, jež byla do pozemkových knih obce K. vtělena proti bývalé vlastníci v době, kdy se jí už volné dispozice s velkostatkem nedostávalo, a to bez vědomí a souhlasu Státního pozemkového úřadu — domáhají se tedy zrušení služebnosti na zabraný pozemek proti zákonu vtělené, a proto proti žalobcům jako přidělcům po zákonu neúčinné a neplatné (§ 31 zák. čís. 329/20 a čís. 220/22 sb. z. a n.).